

TURINYS

Pratarmė 7

Prologas

Paskutinis trėmimo liudininkas 11

Kelias į pastorystę

Rytų Prūsija: Hugas ir Linckai 15

Šlėzvigas-Holšteinas: Maria ir Schröderiai 20

Parengties metas (1914–1918)..... 25

Pupiai (1919–1922) 43

Vėluva (1922–1930) 52

Karaliaučius (1930–1933) 58

Išpažinimo metas

Bažnytinė kova. I etapas (1933–1935) 65

Bažnytinė kova. II etapas (1936–1939) 89

Karo metai (1939–1945) 118

Kaliningrado metai

Rotenšteino stovykla 163

Lypas 165

Evangelikų bažnyčia sovietų okupacijos metais	174
Išvykimas ar ištrėmimas?	196

Nežinia

Pazevalkas	223
Meiningeno karantinavimosi stovykla	226

Naujas gyvenimas

Pirmieji žingsniai	234
Harvestehudės Šv. Jono parapijos pastorius.....	240
Atskirtis	250
Išblaškytosios bendruomenės dvasios tėvas	255
Sugrįžėliai	261
Bendruomenės gyvenimas.....	266
Paskutinė Hugo Lincko kova	272
Kas liks?	294

Epilogas	299
„Kas apskritai yra tikėjimas?“	299

Pabaigos žodis	303
Padėka	309
Literatūra	311
Archyvai, teikę medžiagos	314
Santrumpos	315
Asmenvardžių rodyklė	316
Autoriai	331

perkeltas į kitą stovyklą Šlejermacherio g. Kad ir kokių pagundų nusivilti buvo, Jūsų sūnus išsaugojo tvirtą tikėjimą. Jis mirė 5.20 nuo bronchų kataro, jį palaidojo pastorius dr. Reissas, vėliau irgi miręs.

Kad vėliau galėčiau išsamiai atsakyti į visus Jūsų klausimus, prašau, išsiųskite trumpą atvirlaiškį ar šio laiško nuorašą mano svainiui: pastorius Böttgeris, 24 Plön Holstein Klosterstr. 1. Nuoširdžiausiai užjausdamas Jus nelaimėje viso labo Jums linki H. Linckas, pastorius, igaliotas Kionigsbergo Ev. bažnyčios vadovas.

Vaikai Plėne vis dažniau prašyti pagelbėti tvarkant tarnybinę korespondenciją. Popieriaus, o ir rublių pašto išlaidoms buvo varganai – Linckai jokių pajamų nebeturėjo. 1946 metų rugpjūčio 15-osios laiške vaikams Hugas rašė:

Dar kelios užduotys. Parašykite prof. Iwandui, Getingenas, universitetas, kad dažnai būname su jo uošviais prof. Ehrhardtais, abu jie tvirti. Susisieki su Ev. bažnyčios vyriausiąja taryba Berlyne, ar galima gauti jos stipendijų. Praneškite past. dr. Liljei apie mūsų gyvenimą čia. Palaikykite ryšį su Vidinės misijos centriniu komitetu Berlyne, Reichenšteinerio g. Kaip Niemölleris? Ar dėdė Peteris – vienintelis pastorius Plėne? Ar ponias past. Brehm ką pranešė Jums? Jei ne, parašykite: Heidelberg, Unter den Schanze 4. Psczolla. Rehberg? Heinrich Boehm? Possindern 24 Walsbüll über Flensburg, ir jo žmona Lena rašė mums, duokit ir jiems žinių.

Okupuoto miesto kasdienybė

Hugui jėgų pakakdavo tik tarnybiniam laiškam parašyti. Jis kasdien ėjo į suniokotą miestą – į institucijas, lankydavo žmones namuose, laikydavo pamaldas, dalyvaudavo susirinkimuose. O Maria savo laiškuose pasakojo apie Lypo kasdienybę, namo bendruomenę, kitus žmones: Gailestingumo ligoninės diakonises ir gydytojus, Bažnyčios bendradarbius.

Apie badą ir be paliovos mirštančius Karaliaučiaus žmones Maria laiškuose nepasakojo, nes jie buvo cenzūruojami. 1946 metų liepos 1-ąją Rolandui ji rašė:

Mano mylimas berniuk!

(...) Kad galėtumėte susidaryti vaizdą, kaip mes čia gyvename, papasakosiu, kokia yra mūsų kasdienybė ir sekmadieniai: Tėtis, kaip praręs, anksti keliasi, 7 valandą (pas Jus tuomet tik 5 valandos) pažadina seserį Bertą ir mane. Ketvirtis iki 8-os geriame savo kambaryje kavą, aš užplikau. Tėtis ir aš dažniausiai valgome duonienę arba kruopienę, su duona. Dabar dažnai ir ridikėlių ar ridikų, kokių žalėsių iš daržo turim. Tada sesuo Berta eina į Kalthofą, į ambulatoriją, esančią netoli dr. Fetto buto – gydytojui rusui ataskaitos duoti. Jai pavaldžios 7 Lypo sveikatos priežiūros darbuotojos. Mano rajonas – „Braune Erde“ sodų gyvenvietė, joje apie 250 žmonių, ir Tapiau g. namai.

Dabar į savo rajoną nueinu jau tik popiet, nes priešpiet šeimininkauju. Su tėčiu ir manim valgo sesuo Berta – nuo to laiko, kai Marijukei ir panel. Rosenbaum, ligtolinėms bažnytininkėms, teko įsidarbinti fabrike. Šias pareigas pakaitomis dalijusi su seserimi Berta. Ponas ir ponia Ewertai gyvena mažame į rytus išeinančiame kambaryje. Ponas Ewertas sau ir žmonai pragyventi užsidirba rusų šeimoms derindamas pianinus. Be to, ir kaip vargonininkas dirba. Vakarais jau pasimeldę dažnai susėdame visi drauge, dalijamės tuo, ką patyrėme, ką išgirdome. Jie labai laukia žinių iš savo vaikų, juk lig šiol dar nė vienos negavo. Su seserimi Berta gyvena dar viena sveikatos priežiūros darbuotoja – ponia Prang, miela mūsų šeimynykštė.

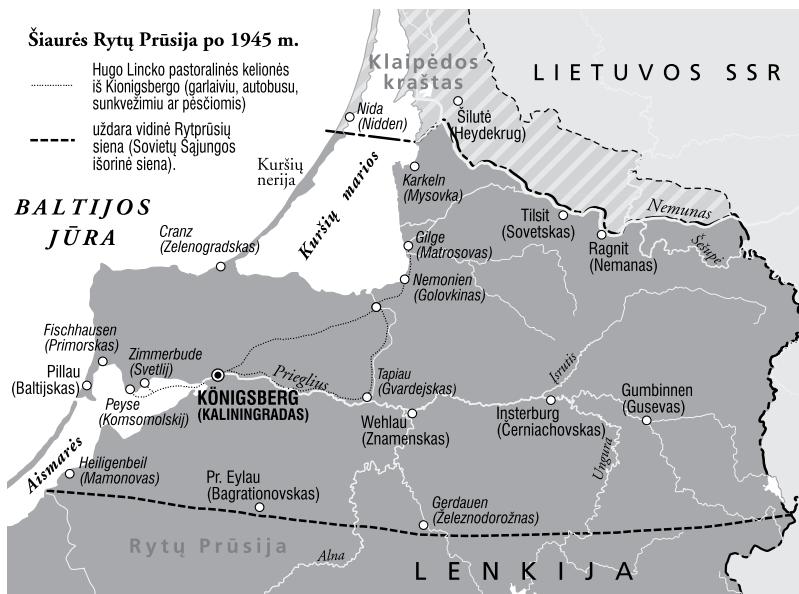
Dienos labai neramios, pertekusios darbo, tad eiti į „Braune Erde“ laukais – man visad atgaiva ir poilsis. Betgi ir toks nepaprastai didelis Jūsų išsiilgimas suima, kad dažnai pamanau: tas ilgesys labiau jau negalėtų augti, kitaip širdis per pusę plyš – bet mes juk žinom, mes patyrėm, kad mūsų dangiškasis Tėvas mus guosdamas, pagelbėdamas pastiprina mūsų menkas jėgas, kad iš tamsybių slėnio Jis mus išveda ir savo Žodžiu džiaugsmo teikia, ir šitaip mes Jo malonę patiriam. (...)

Dar apie tai, kas sekmadienį buvo, papasakosiu. Paskutinį sekmadienį tėtis pamokslavo Ponarte, nes vikarė Sendner serga maliarija. Kad jau tokia proga, tėtis aplankė ir dr. Kecker, kuris ten dirba ambulatorijos gydytoju, ten jis ir pietus valgė. Kad tėtis tokį kelią – 2 val. ten, 2 val. atgal – taip gerai įveikė, o paskui nė nesilsėjęs pamaldas čia atlaikė, liudija, kad jo sveikata gerokai pasitaisė. Tuo tarpu mus aplankė ir dr. Kunzas iš Gailestingumo ligoninės, jį tėtis pažįsta iš stovyklos laikų, tai jis gydė tėtį, kai šis sirgdamas šlapimo pūslės uždegimu Gailestingumo ligoninėje gulėjo. Popiet mus aplankė 2 Gailestingumo ligoninės seserys, jos pasiliko ir 5 valandos pamaldoms. Taigi laikas lėkte lekia, betgi išsiilgusioms ir prislėgtoms širdims – ne itin greitai.

Tuo metu Linckams labai pagelbėjo trys moterys: Rosemarie Sommer, Liobenichto parapijos pagalbininkė, Elisabeth von Grot, Išpažįstančiosios bažnyčios sekretorė, ir Charlottė (Lottė) Neumann, atsakinga už darbą su Išpažįstančiosios bažnyčios jaunimu. Trys moterys ėmė globoti tėvų netekusius šešis vaikus, gyveno su jais Hufene, bute rūsyje. Kad galėtų būti su vaikais, jos atsisakė dirbti rusams. Vėliau buvo įrašytos kaip Bažnyčios bendradarbės, tad bent jau maisto kortelių gavo. Elisabeth von Grot ir Lottė Neumann kuravo bendruomenes, Rosel Sommer pardavinėjo rankdarbius juodojoje rinkoje ir su „savo“ vaikais be paliovos vis naršė rūsius, apeidavo laukus tikėdamasi rasti maisto. Dešimčiai asmenų, tam namų ūkiui priklausiusių, to, ką surankiodavo, nepakako, tad suaugusieji, kad tik vaikams tektų, maisto atsisakydavo.

1946 metų vasaros pabaigoje Rosel Sommer iš bado mirtimi galavosi, buvo taip nusilpusi, kad pas Linckus teko vežti karučiu. Marijai vis dėlto pavyko Rosel išslaugyti, nors dėl to ir prarado sveikatos priežiūros darbuotojos tarnybą, taigi ir juodajai rinkai taip reikalingų rublių.

Taip pat ir sesuo Berta Zimmer nebeįstengė dirbti sveikatos priežiūros darbuotoja, tad samdėsi padiene darbininke. 1946 metų

Hugo Linco pamokslavimo kelionės prie Vyslos ir Kursių marių.

lapkričio 31-ąją draugei Fridai Fast ji rašė: *Kad 10.5 mane atleido, jau rašiau. Vis dar esu be darbo. Protarpiais padirbu pas kokius malonius žmones, kartais ir pas rusus. Šiandien, pvz., gavau 10 kg bulvių, vakar – apie 200 g lydyto sviesto. Ir medikamentus kartais už atlygį atiduodu. Kai ponas pastorius namie, svarbiausias tos dienos mūsų darbas – malkų prikersti ir pripjauti. Labai sveikas darbas, betgi nepatenkinamas. Man širdį gelia: bendruomenėje gyvenu nieko nedirbdama. Bet iš vieny namų į kitus eiti, į badu mirštančius žiūrėti ir padėti neįstengti nėra lengva. Jei kasdien galėtum išdalyti kelis kepalus duonos, būtų gerai. Aš ne kartą duonos gavau iš ses. Annos Mertineit ir Gerdos Hellmig. Ir iš kitų seserų, nes pati jos nusipirkti negaliu.*

Kai toks nedarbas ir nežinia, kaip reikės artėjančią žiemą išgyventi, vis pašto laukiant vaikų ilgesys, kada gi pamatys juos, kone

nebepakenčiamas. 1946 metų spalio 3-iąją Hugas į Plėną Rolandui ir Ingei rašė: *Šiandien trumpai, tikėkimės, ši žinia jus pasieks. Paskutinis iš Jūsų gautas laiškas datuotas gegužės 7 d. Stoju vėsūs rudens orai – kur ir kaip mes praleisim žiemą? Viskas Dievo valioje. Jam žinomi mūsų ir Jūsų keliai.*

Linckai veikiausiai pajėgė išvelgti ir komiškų varginančios kasdienybės aspektų. Hugas pasakoja, kaip su vargonininku Ewertu ėjo į seną apgriuvusį namą pasimalkauti: *Su Ewertu ėmėmės darbo, ir kai pradėjom iš mūro sijas lupti – beje, tikrus darbo skarmalus vilkėdami, – pasakiau Ewertui, kad tai bent mielas būtų savaitės naujienų vaizdelis: pastoriaus ir vargonininko kultūrinė veikla. Nuo to laiko rutuliojame šią temą: savaitės naujienų vaizdeliai* (Linck, „Königsberg“, p. 120).

O ir sesuo Berta Zimmer, kad liūdesys visai neprarytų, įgudo žvelgti į kasdienybę tarsi iš šalies. 1946 metų gruodžio 31-ąją seseriai Fridai Fast ji rašė: *Pas mus ir vėl veikia viena tramvajų linija. Tramvajai vos slenka. Be langų, jokių vaizdinių. Humoro žurnalui.*

Visus 1946 metus sklاندė gandai, kad vokiečiai bus ištremti arba išgabenti iš Karaliaučiaus Raudonojo Kryžiaus. Hugas Linckas tvirtai tikėjo tai būsiant Švedijos Raudonąjį Kryžių, tą patį, kuris jį beveik prieš trisdešimt metų iš Sibiro ištraukė, jis jau kūrė ateities planus. 1946 metų liepos 1-osios laiške jis teiravosi apie laisvas pastorių vietas Holšteine. Jis, gimęs Karaliaučiuje, dabar, kad tik pavyktų, buvo linkęs net ir pasukčiauti. 1946 metų spalio 16-osios laiške vaikams jis rašė: *Rašydami konsistorijai Kylyje paminėkit, prašau, nors ir ne taip yra, kad gimiau Plėne, gal padės. Taip, šitaip tikimės Jus pamatyti, Dievas duos!* Linckai žinojo, kad jiems reikėtų leidimo įvažiuoti į Vakarų zoną. Maria tame pačiame laiške rašė: *Dėl viso pikto parūpinkite mums leidimą – gal per konsistoriją – įvažiuoti į britų zoną.*

Išties tai buvęs Hamburgo pastorius Schöffelis, tuo metu jau žemės vyskupas, pasistengė Hugui Linckui parūpinti tarnybą. 1937 metų lapkričio pabaigoje, kai Hugas antrąkart buvo suimtas, Schöffelis patyrė, kokia atmosfera vyrauja Liobenichto pastorate. Marios

ramybė ir Išpažįstančiosios bažnyčios bendruomenės sutelktumas paliko jam stiprų išpūdį. Tai, kad Schöffelis laidojo jam pastoriaus vietą, Hugas dar per 1946 metų Kalėdas sužinojo iš dabar jau Hamburge gyvenančių savo seserų. Reikėjo tik sulaukti oficialaus pranešimo.

Jam nepaprastai rūpėjo ir tai, kaip vaikams dabar einasi ir kokį gyvenimo kelią sūnus pasirinks. 1946 metų rugsėjo 20-ąją sūnui jis rašė: *Koks didelis džiaugsmas gaut iš Jūsų laišką, juolab toki malonų, tokias geras naujienas skelbiantį. Semestras seniai pasibaigė. Ar jau išlaikei abiturą? O Ingė savo physikumą*? Manau, taip, ir džiaugiuosi Jūsų pažanga. O ir už tai, ką iš giminių girdėjome, turėtume Dievui dėkoti. (...)*

Jei apsispręstum studijuoti teologiją, labai patartina vienas ar du kalbų semestrai Betelyje. Ten tau patarti ir padėti galėtų docentas Bornkammas, hebrajų kalbą ten dėsto past. Kommosas, jo tėvai čia Kalthofe, Rennparkalle 60 A, gyvena. Labai trokštame ir tikimės netrukus įstengsią, kai tik galėsime apkabinti vieni kitus, viską su Jumis aptarti! Atsidavusioje meilėje, nuolatinėje maldoje visiems širdingi linkėjimai, tepadedą Jums Dievas. Tavo tėvas.

Karaliaučius virsta Kaliningradu

1946 metų spalio 24-ąją siuntėjo adrese Linckai pirmą kartą įrašė „Kaliningradas“. Taip miestas pavadintas 1946 metų liepos 4-ąją. Senasis Karaliaučius pradingo, naujasis Kaliningradas buvo rusiškas, čia pasilikusiems vokiečiams jis darėsi vis svetimesnis.

Nepažįstama jiems buvo ir naujoji Vakaruose besikurianti Vokietija. Vis gausėjant informacijos Linckai skausmingai suvokė, kaip stipriai skiriasi gyvenimas ten nuo gyvenimo čia. Vokietijos pastoriai „laisvalaikio“ susitikdavo Bad Bolyje – Marthą Böttger važiausieji ten automobiliu kartu pasiėmė, kelias dienas ji ilsėjosi Ziulto saloje.

* Penkto semestro egzaminai Medicinos fakultete.

Kaliningrade Hugui teko ilgiausius kelius minti, neretai ir tarp griuvėsių praskirtais takais, išibėgėjus per suniokotų tiltų tarpus šokinėti. 1946 metų pabaigoje tramvajai kursavo tik vienu maršrutu, važiavimas pabrango. 1946 metų spalio 29-ąją seseriai į Plėną Maria rašė: *Visa tai, ką Tu rašai apie keliones, važiavimą automobiliu ir kt., mums yra fantastika.*

Kiekviena išvyka iš Karaliaučiaus į atokias Sembos parapijas – tas keliones Hugas pradėjo 1946 metų vasarą – pareikalavdavo daugiau fizinių pastangų, o dar ta nežinia, kas kelyje nutiks. 1946 metų rugpjūčio 16-osios laiške Hugas mini netrukus jo laukiančią pirmąją kelionę prie marių, į Cimerbudę, Neplekenus (Neplėkiai) ir Peisę (dab. visi Svetlas). Šio laiško pabaigoje – Marios prierašas: *Čia tėčiui teko nutraukti – turėjo eit, kad spėtų į iš Holanderbaumo į Peisę išvykstantį garlaivį, ten turi atlaikyt tarnystę, rytoj (8.17) ketina grįžti. Tikimės, su žuvininkais!! – Tai tas pats, kas anksčiau kelionė į Ameriką!*

Ne viskas buvo garlaiviu pasiekama, dažnai Hugui ilgiausią kelią tekdavo minti pėsčiomis, 32 ar ir daugiau kilometrų – įprastinis dalykas. Jei dalį kelio sunkvežimiu pavykdavo nukakti – jau labai gerai.

Žvelgdami į kartu su laiškais gautas nuotraukas, Linckai matė: Böttgerių vaikai užaugo. O ir „dukružė“ kitaip išrodo, atitolusi. Suvokė: Ingė ir Rolandas suaugo, dabar jau savo galva gyvena, nors Rolandas ir vėl į mokyklos suolą sėdo – abitūros baigti. Laiškais bandyta įveikti atitolimą. Bet jie gyveno skirtinguose pasauliuose, tai juos tolimo, juolab Karaliaučiaus gyventojai negalėjo rašyti, kaip viskas iš tiesų yra.

Kelionės į Giliją

1946 metų spalį Hugas išsiruošė į pirmąją kelionę į Giliją (vok. Gilge, dab. Matrosovas), esančią už 80 kilometrų, Mėmelio deltoje, prie Kuršių marių. Žvejas Buskiesas, pastoriumi Anskolui mirus perėmęs konfirmantų rengimą, 1946 metų liepą atsiųstame

laiške prašė, kad konfirmantų laiminti atvyktų pastorius. Lig tol Hugo kelionės vyko gana sklandžiai, tad nusprendė pats imtis šio darbo. 1946 metų spalio 3-iosios laiške vaikams jis mini šią pirmąją kelionę į Giliją: *Esame sveiki. Sekmadienį Gilijoje laiminsiu konfirmantus. Tikiuosi ten nuvykti sunkvežimiu. Nuolatinės maldos ir širdingos meilės lydimų labų dienų visiems Jums, Mama ir tėtis.* Iš tos kelionės jis grįžo sutvirtėjęs, apsirūpinęs maisto produktais. O per antrąją kelionę į Giliją, vykusią vos po mėnesio, užpultam Hugui tik per plauką pavyko išvengti mirties. Apie tai jis rašo knygos „Kionigsbergas“ 9 puslapyje: *Buvau nuėjęs 18½ kilometro (...) prie manęs privažiavo dviem bėriais kinkytas atviras vežimas. Vienas rusas ėjo greta arklių, kitas išlipo iš vežimo. Maniau, sušilti nori. Oro temperatūra netoli minusinės. Bet kai rusai priartėjo per aštuonis žingsnius, vienas prišoko prie manęs ir pradėjo plėšti nuo pečių kuprinę. Aš nesileidau. Jis tuoj išitraukė durklą ir nurėžė kairę rankeną, tik diržą. Aš priešinausi, neatidaviau kuprinės, grūmėmės, jis durklą, aš lazda įsitvėręs, dėl to svarbaus daikto. Tada tas kitas rusas nubėgo prie vežimo, pastvėrė šautuvą ir per kelis metrus stovėdamas nusitaikė į mane. Pro taikiklio išpjovą ir kryptuką mačiau jo veidą be jokios žmogiškos raiškos, dar ir dabar regiu jo bejausmes rudas akis. Mirčiai į akis žvelgiant, mintys neregėtu greičiu lėkė. Vienu sykiu keturios mintys nusmelkė:*

Spausk, ir visos kančios baigtos.

Vargšė mano žmona.

Viešpatie, padėk!

Mülleris, Beckmannas.

Sekundės mirksniu šitos mintys pralėkė, nė nežinau, kuri pirma, kuri paskiausiai. Bet akimoju suvokiau: turiu paleisti kuprinę, gelbėti gyvybę. Plėšikams vieni niekai būtų mane nudobti, tada nurengti ir pliką lavoną pakelės griovinė įmesti.

Maria 1946 metų lapkričio 13-osios laiške apie šį užpuolimą nerašo, jame išsamiai pasakoja apie dramatiškus namo bendruomenės įvykius. Bet gal ir dėl cenzūros negalėjo pasakoti arba papasakojo užkodavusi. Sesuo Berta Zimmer, 1946 metų gruodžio 31-osios

laiške seseriai Fridai Fast užsimindama apie šį įvykį, pateikia Biblijos nuorodą: *Betgi kelionės čia sunkios ir pavojingos. Lapkritį jam kone taip nutiko, kaip Lk 10, 30.*

Trečia kelionė į Giliją

Per antrąją kelionę į Giliją Hugas tik per plauką išvengė mirties. Trečia kelionė lėmė pokyčius – taip pat ir seseriai Bertai Zimmer. Prieš kelionę namo bendruomenė ramiai atšventė Kalėdas, vildamasi, kad tai paskutinės Kalėdos Kaliningrade. 1946 metų gruodžio 25-ąją Hugas savo seserims į Hamburgą rašė:

Mielosios mano seserys! Visi mūsų mylimieji!

Pirmos šventinės dienos vakaras, darbas atliktas, žvakės šviesoj sėdau Jums rašyti. (...)

Didžiu atėjusių bendruomenės narių sutelktumu, su stipriu širdies jauduliu atšventėm Kūčias Kvednau (IV advento savaitę), Kalthofe (vidudienį), pas mus tikrame laike, o šiandien 10 valandą Kalthofe ir 14 valandą pas mus buvo iškilmingos pamaldos nepaprastai puikiai kalėdinei muzikai skambant. Kadangi darbo diena, dalyvavusiųjų buvo mažokai, betgi visi labai draugingi. (...) Vakar, Kūčių vakarą, sėdėjom su Ewertais, panel. Marijuke ir panel. Rosenbaum prie kavos, giedojome Kalėdų giesmes ir šnekučiavomės. –

Laimė, šalti orai, keturiolika dienų vis stipriam rytų vėjui pučiant – rytais 12 laipsnių šalčio, – atsitraukė. Labai sumenko mums malkų, kurių daugiausia su Gutzeitu, taip pat ir seserimi Berta, o ir su ponu Ewertu, taigi visi sutelktai pasirūpinom, ir dabar dažniausiai su ses. Berta supjaustom, o aš sukapoju. Rytų vėjui pučiant mūsų kambaryje rytais vos du laipsniai šilumos, tada jau mūsų geležinė krosnis kaip reikiant mums praverčia. Kad malkų sutaupytume, į pakurą įdėję plytų ugnį aukščiau pakuriam. Kaip skiriasi šios Kalėdos nuo pernykščių. Tada buvau ligoninėje, ne kažin kiek truko, kad šioje Žemėje Kalėdų man daugiau netektų švęsti. Dievas pagelbėjo. (...)

Tada ligoninėj gulėdamas susipažinau su ses. Henriette Kompa, ji dabar yra Gilijos parapijos sesuo, jos akyse turiu gerą vardą.

Dabar turiu ir vėl kelioms dienoms į Giliją vykti, sekmadienį po Kalėdų laikyti Kalėdų pamaldas, taip pat ir metų pabaigos ir Naujųjų metų pamaldas. Tikiuosi, ten ir atgal pavyks nusigauti sunkvežimiu. Šitaip žengsiu į naujus metus. Su ilgesingomis maldomis ir maldavimais, su atgaila ir viltimi. Kaip ilgesingai laukiame laivų, kurie, Raudonajam Kryžiui prižiūrint, nugabens mus iki Jūsų! (...)

Taip, dabar aš jau sutvarkiau visą pastaruosiu metų atėjusį paštą, t. y. sudariau ieškomų asmenų sąrašą, kuris iškabintas mūsų parapijos namuose ir perrašytas perduotas kitoms bendruomenėms. Daug darbo buvo, labai privargau. Taigi tais žodžiais ir baigsiu. Ryt ryte, 9 valandą, sunkvežimis paims mane į Nemioneną, nuo jo iki Gilijos tik 5 km. Tikėkimės, viskas pavyks.*

Ir naujaisiais metais – maloningo Dievo padėjimo Jums ir mums! Melskitės už mus!

1946 metų gruodžio 27-ąją Hugas išvyko į lemtingąją kelionę. Sausio 3-iąją jis vis dar nebuvo grįžęs, 1946–1947-ųjų naujametį vakarą Maria ir sesuo Berta sėdėjo prie stalo labai įsitempusios, gėrė kavą, valgė aguoninius pyragėlius, pirktus juodojoje rinkoje, net ir šampano butelį atkimšo. Pirmą naujų metų dieną Maria parašė ilgą laišką motinai, kurį, vis dingstant elektrai, kaskart nutraukdavo. Taigi tai buvo tęstinis laiškas, kuriame vis labiau ryškėjo stiprėjantis Marios nerimas. Hugas vis dar nebuvo grįžęs iš kelionės.

Mano mieloji, geroji mama!

*Naujųjų metų 1 laiškas Tau skiriamas su gausybe geriausių linkėjimų.
(...)*

1.3 Labai tikiuosi, kad Hugas šiandien grįš. Prieš 1 savaitę žuvine mašina iš čionykščio fabriko jis išvažiavo į Nemioneną – Gilijoje

* Nemunynas, dab. Golovkinas.

pamaldų laikyti, melstis, deja, vis nesulaukiu jo. Betgi, tikėkimės, rytoj sugrįš. (...) Jei protarpiais galėtum kokią žinią duoti, telefonu arba paštu – deja, negali, tad nenurimsiu, kol Hugas čia nepasirodys. Be to, ir naujų maisto kortelių, pirmiausia duonos kortelių, verktinai reikia pasirūpinti, kitaip mes jas prarasim. Turėtume nepaprastai dėkingi būti, kad Hugas galėjo vykt į tokias ekstrakeliones, lig šiol jokių blogybių nepatirdamas. (...)

1.6 Šviesa pradingo, visus tuos vakarus nebuvo, tad tik šiandien ir vėl galiu kiek parašyti. Hugas, deja, vis negrįžo. Sekmadienio rytą skaitinių knygele atsiverčiau ir neramia širdim ses. Bertai tariau: „Kokia paguoda šiandien mums skirta, aš paskaitysiu: Ps 91, 11: nes jis palieps savo angelams saugoti tave visur, kad ir kur tu eitum.“ (...) Tad tvirtai įtikėjau, kad jam nieko nenutiko, kad tik dėl šalčio negali išvažiuoti.

Kad tik ta duona nereikėtų pasirūpint!! Šiandien panel. Neumann buvo, 10 žmonių be duonos ir be bulvių jau 1 savaitė. Aš ligi rytojaus trauksiu, Hugas juk išvykęs. Ryt Gailestingumo ligoninėje pas past. Leitnerį pastorių konventas. Ketinu eiti, o paskui dar ką aplankysiu, pirmiausia prof. Erhardtą.

Gandai, kad vyksime į Reichą, ir vėl sustiprėjo, net sakoma – netrukus. Mes tų plepalų nepaisom – kliaujamės Dievu, jis ir toliau mus kantriai ves.

Šis 1947 metų sausio pradžios laiškas buvo paskutinis tuo laiku, paskui mėnesių mėnesius – iki 1947 metų rugpjūčio – pašto veikla buvo nutrūkusi. To meto laiškų nėra. Apie lemtingąją kelionę į Giliją Hugas Linckas pasakoja knygos „Kionigsbergas“ skyriuje „Klausimai Dievui“.

Gruodžio 27-ąją 8 valandą ryto Hugas, kaip sutarta, laukė sunkvežimio – bet šis tik pusę dviejų atvažiavo. Laukdamas, tik į žieminį paltą įsisiautęs, sušalo, tada atvirame kėbule važiavo vėjo košiamas. Už Labguvos (vok. Labiau, dab. Poleskas), prie Pričkagrabės (vok. Friedrichsgraben, dab. Pajūrio kanalas) kelionė neplanuotai baigėsi – užšalo keltuvas. Hugas nakvojo keltininko namuose, jį

krėtė šaltis. Kitą dieną nuėjo 15 km iki Gilijos, pasiekė ją nusikamavęs. Sekmadienio pamokslas buvo *blankus*, Hugas pyko ant savęs. Popiet su mokytoju Pugelliesu, kuris po žvejo Buskiesio liūdno žūties perėmė parapijos bažnyčios reikalus, per šalčio kaustomą Giliją nuėjo iki Kuršių marių. Grįžęs į Giliją karščiuodamas atgulė į lovą – diakonisė sesuo Henriettė Kompa užleido ligoniui savo kambarį. Kitą dieną matuojant temperatūrą termometro stulpelis kilo virš keturiasdešimties laipsnių padalos, Hugas seseriai Jettchen padiktavo laišką Mariai – pranešė, kad serga, kad sausio 3-iąją į Karaliaučių negrįš. Hugas sirgo šiltine – nuo jos dažniausiai mirdavo.

Hugo laiškas Marią pasiekė tik po trijų savaičių. Tiek laiko nieko apie jį nežinojo, ji būgštavo ir badavo – kaip ir visi Bažnyčios darbuotojai, taip pat nerimastingai laukę sugrįžtant Hugo, vis tikėjęsi gauti maisto korteles.

Hugas tuo laiku stipriai karščiuodamas, mirtimi galuodamasis gulėjo lovoje smelkiamas gausybės klausimų. *Bet tai buvo stipriau nei klausimai, kaip pasirengti mirčiai.* Mokytojo Pugellieso jis paprašė Šventosios Vakarienės. *Paprašiau, kad perskaitytų man Kristaus Kančios istoriją, tardamas laiminimo žodžius, duoną ir taurę paduotų ir „Tėve mūsų“ sukalbėtų. Šitai pasirengiau mirčiai ir mane apėmė taiki ramybė. Kodėl – nebeklausiau Dievo, Viešpaties Kryžius buvo man susitaikinimas.*

1947 metų sausio 21-ąją Hugo laiškas pagaliau pasiekė Lypą. Kitą dieną Maria išvyko į Giliją. Moteriai vienai į tokią kelionę leistis buvo labai nesaugu, ją lydėjo sesuo Berta Zimmer. Vien iki stoties kelionė, spiginant šalčiui, truko dvi valandas, tada dar reikėjo autobuso sulaukti. Ilgesnį kelio galą – iki Labguvos jos važiavo, paskui 25 kilometrus lediniame šaltyje, tamsoje pėsčios ėjo. Sausio 22-oji, kai Maria išdygo prie Hugo ligos patalo, jam buvo *viena puikiausių mūsų santuokos dienų* (visos citatos iš Linck, „Königsberg“, p. 101).

Dabar jau Maria slaugė savo vyrą. Visas kaimas žinojo, kad sesers Jettchen kamarėlėje yra mirtinas ligonis, kiekvienas nešė jam tai, be ko pats išsiverstų, kad tik Karaliaučiaus pastorius pasveiktų.